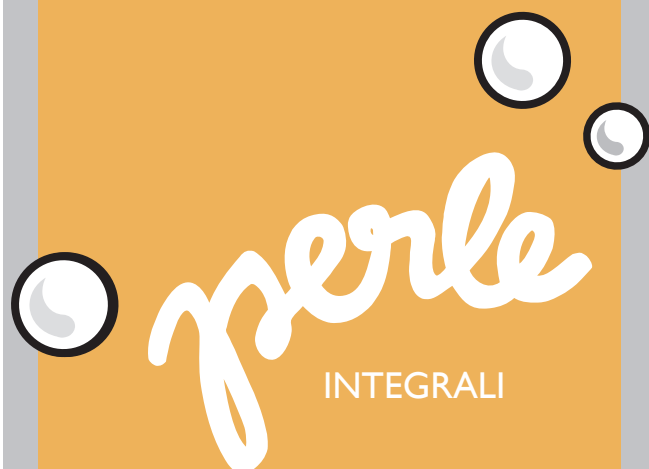

Rabinov mačak

Tekst i crtež: **Žoan Sfar (Joan Sfar)**

Boja: **Brižit Findakli (Briggite Findakly)**

Glavni urednic: **Slobodan Jović**

Urednik: **Vladimir Ćuk**

Saradnici: **Marijana Đokić, Milan Jovanović**

Prevod: **Ilija Čanak**

Lektura: **Agencija Mahačma**

Izgled i logotip edicije oblikovao: **Vuk Popadić**

Dizajn prilagodio: **Savo Katalina@Pero i miš**

Upis teksta: **Vesna Lukić@Pero i miš**

Štampa: **Simbol, Petrovaradin**

COPYRIGHT ZA SRPSKI PREVOD

© 2015. Darkwood

IZDAVAČ

Darkwood d.o.o., Beograd

e-mail: info@darkwood.co.rs

www.darkwood.co.rs

011/2622-867

064/6465-755

Le Chat du Rabbin 1 – La Bar-Mitsva

©DARGAUD 2002, by Joann Sfar

Le Chat du Rabbin 2 – Le Malka des lions

©DARGAUD 2002, by Joann Sfar

Le Chat du Rabbin 3 – L'Exode

©DARGAUD 2003, by Joann Sfar

Le Chat du Rabbin 4 – Le Paradis terrestre

©DARGAUD 2005, by Joann Sfar

Le Chat du Rabbin 5 – Jérusalem d'Afrique

©DARGAUD 2006, by Joann Sfar

This project has been funded with support from the European Commission.

This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

CIP - Katalogizacija u publikaciji

Narodna biblioteka Srbije, Beograd

ISBN 978-86-6163-271-6

COBISS.SR-ID 212920332

ŽOAN SFAR

Rabinov mačak

Beleška o prevodiocu:

Ilija Čanak rođen je u Novom Sadu 1973. godine.

Prevodi sa francuskog i engleskog jezika.

Dosad je preveo na desetine stripova, među kojima su *Arzak* i *Kita mahnita* od Mebijusa, *Gaša šeprtlja* od Frankena i mnoge druge najpoznatijih svetskih autora.

Živi i radi u Novom Sadu.

Rabinov mačak

1. Bar micva

Svojim stripom *Rabinov mačak* Žoan Sfar je napravio jedinstveno delo ovog žanra. Istovremeno je reč o poeziji, priči za odrasle i diskusiji o judaizmu – inteligentnoj, uravnoteženoj i duhovitoj. Žoan Sfar poseduje jedinstven dar da s najvećom ironijom prodre u suštinu na najjednostavniji način. Jer suština judaizma se nalazi baš ovde, u priči o jednom mačku koji želi svoju bar micvu, jevrejskom mačku koji ne prestaje da ispituje svog rabina i da dovodi u pitanje svetu reč.

Bila sam zavedena lepotom crteža i njihovom izražajnom snagom. Oni ističu malo poznatu ljudsku i socijalnu stvarnost u zajednici sefardskih jevrejskih učenika i u isto vreme prikazuju velike kabalističke ideje i jevrejsku misao, osporavajući ih kroz talmudski postupak. Briljantno.

Elijet Abekasi

Jerereji ne vole mnogo
pse.

Psi ujedaju, proganjaju,
laju.

A pošto Jerereje već toliko duže ujedaju,
proganjaju i na njih laju, oni više vole
mačke.

Pa, možda ne baš sve Jerereje,
ali moj gazda tako
kaže.

Ja sam rabinov mačak.

Ne smetam mu dok čita.

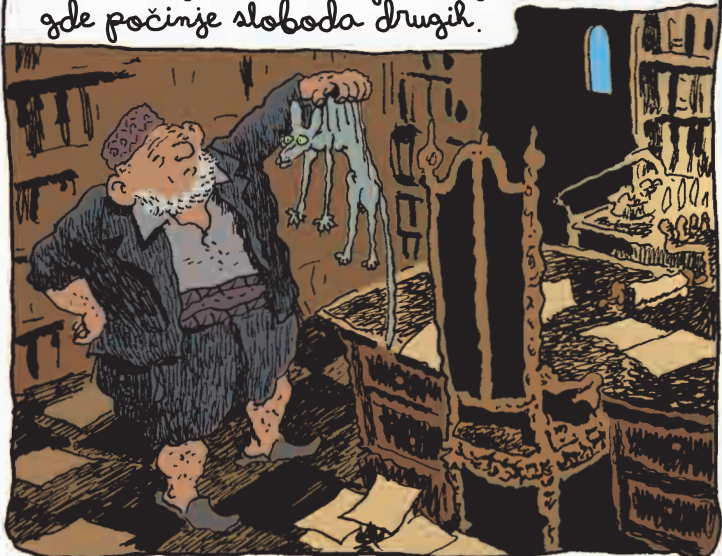
Ni rabin ne smeta meni dok radim
neke stvari.

On kaže da treba da se poštuje moja
slobodna volja.

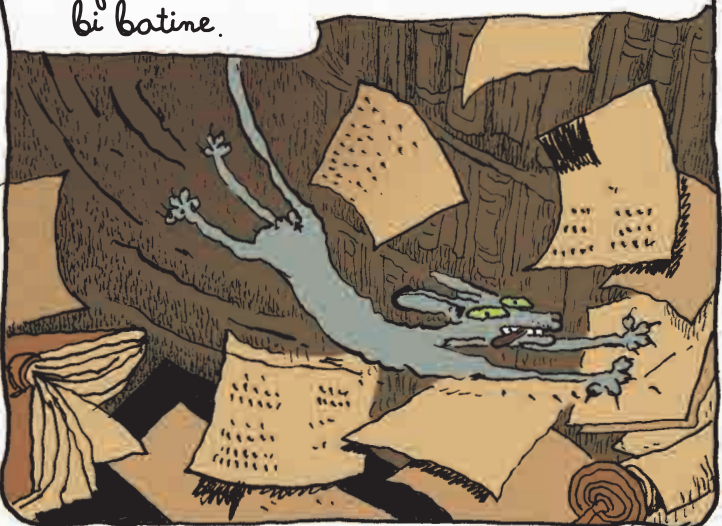
I da moja sloboda prestaje tamo
gde počinje sloboda drugih.

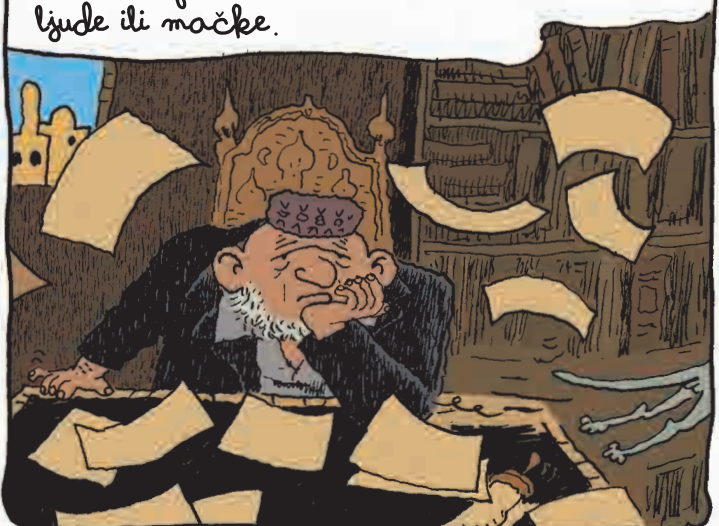
Ali kad on to kaže, ja ga ne slušam.
Ja sam apsolutno slobodan.

Jedino što bi moglo da mi ograniči
apsolutnu slobodu bile
bi batine.

Ali rabin kaže da je ljudska ruka
suvise suptilno oruđe da bi udarala
ljude ili mačke.

U rabinovej kući je i jedan papagaj.

Ja ga ne volim jer pravi buku.

Ja nikad ne pričam.

Da bi učitali papagaja, prekrivaju ga maramom.

Onda on misli da je noć. I spava.

Ja noću ne spavam.

Tu je i moja gospodarica Ilabija.

To je rabinova ćerka. Njeno ime podseća na slatkiš od meda.

Ona se dobro brine o meni jer ne izlazi često.

Ja izlazim svake noći.

Živim kao avanturista. Moja gospodarica ne zna za to.

Moja gospodarica Ilabija kaže da bi mačke ispričale neverovatne stvari kad bi morale da govore.

Ona takođe kaže da, kad bi papagaji začuli s vremena na vreme, svi bismo se odmorili.

„Bogatstva sveta treba da budu bolje raspodeljena”, kaže ona.

Ova ptica neprestano priča, a nema ništa da kaže.

A ova mačka, koja provodi noći po krovovima, uvek ćuti.

Rabin joj odgovara da je tako bolje.

Ja ne znam da pričam, ali umem da slušam.

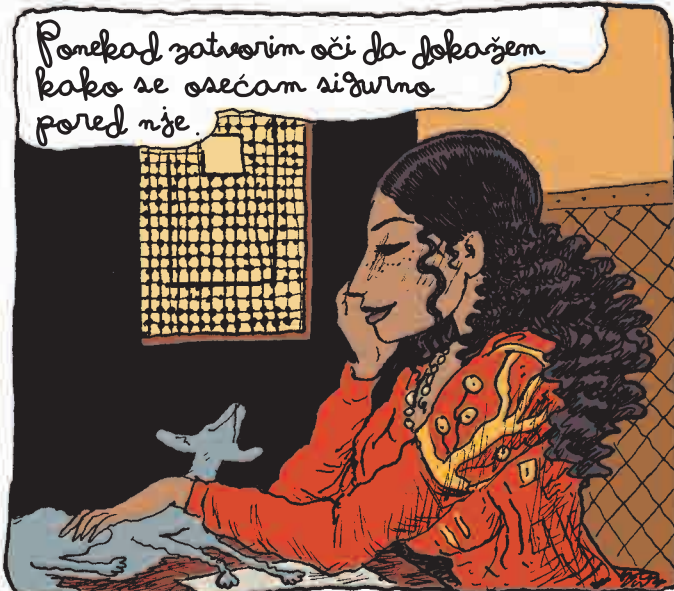
Kad me moja gospodarica maži, slušam je satima.

Duboko je gledam u oči kako bih još pokazao da je razumem.

Ponekad zatvorim oči da dokazem kako se osećam sigurno pored nje.

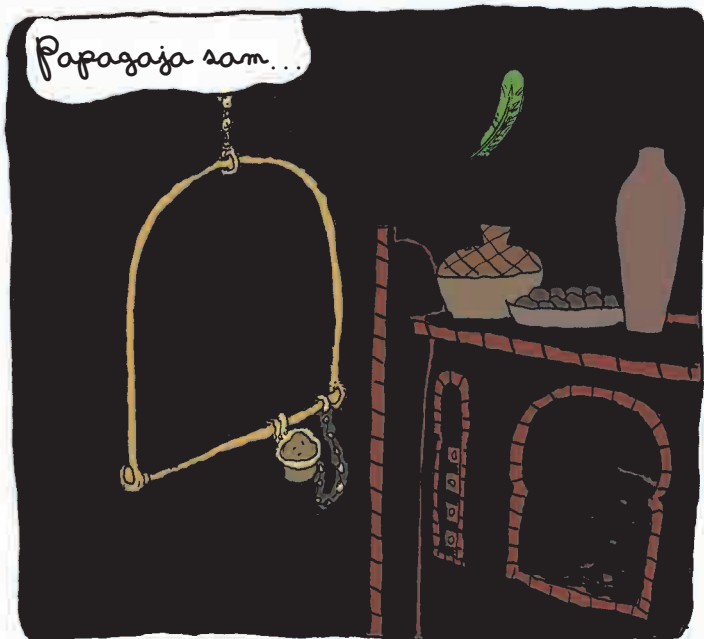

Papagaj...

...zamara nas.

Rabin nije više želeo da me ostavlja samog sa svojom kćerkom.

Plasio se da ću još utuneti loše ideje u glavu.

Tako me drži uza se.

Želi da naučim Toru, Talmud - Mišnu, Demaru. Hoće da me izvede na Pravi put.

Kaže kako moram da budem dobar Jererejin i da dobar Jererejin ne laže. Odgovaram mu da sam samo mačak.

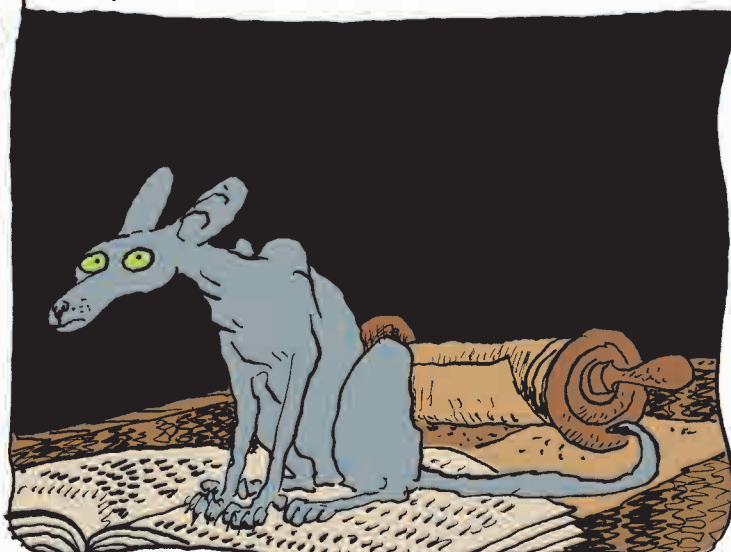
Dodajem da ne znam da li sam jererejski mačak.

Rabin mi kaže da sam Jererejin jer su mi i gospodari Jerereji.

kažem mu da nisam obrezan.

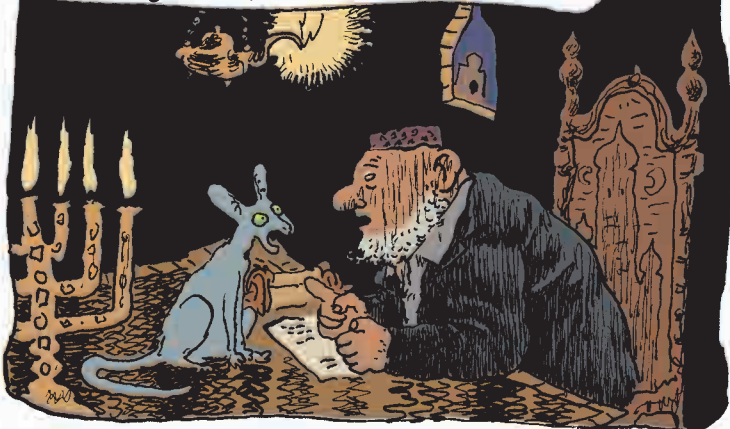
kaže mi da se mačori ne obrezuju.

kažem mu da nisam slavio bar micreu.

Odgovara mi da se bar micra slavi s navršenih 13 godina. Ha, ali - uzgrićam - ja imam sedam godina, a kod mačaka su godine sedmostruke. Dakle, imam sedam puta sedam godina, što je više od sedam.

kažem mu da, ako sam jererejski mačak, želim da slavim bar micreu.

Odlazimo kod rabinovog rabina da ga pitamo može li mačak koji govori da slavi bar micru.

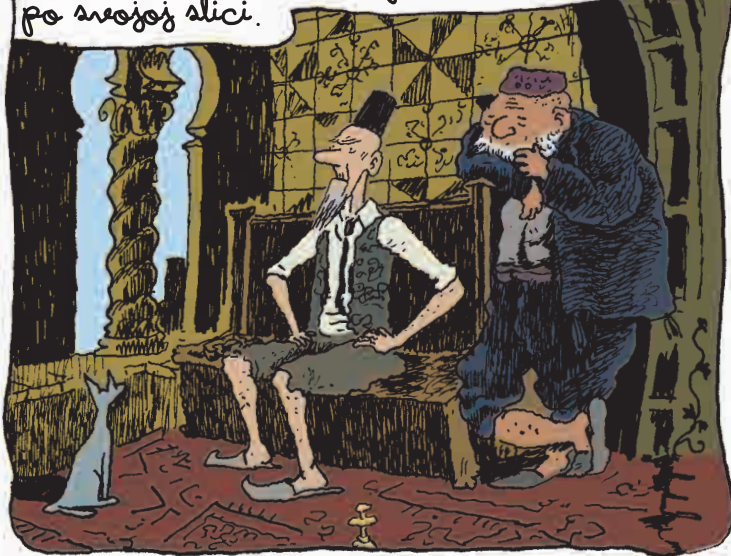
Rabinov rabin kaže da ne može.
Bar micra se ne obavlja za mačke.

Pitam ga koja je razlika između čoveka i mačka.

On mi odgovara da je Bog stvorio čoveka po svojoj slici.

Tražim od njega da mi pokaže sliku Boga.

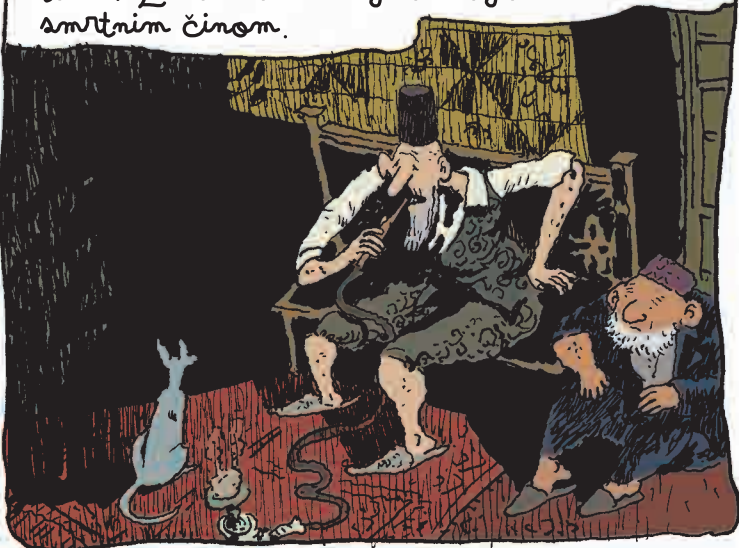
kaže mi da je Bog reč.

kažem rabinovom rabinu da, ako je
čovjek sličan Bogu jer zna da govori,
onda sam i ja sličan čoveku.

kaže mi da nije tako. Jer je moja reč
loša. Zato što sam je osvojio
smrtnim činom.

kažem mu da to nije istina, da nisam
pojeo papagaja.

kaže mi da sam uz to još
i lažov.

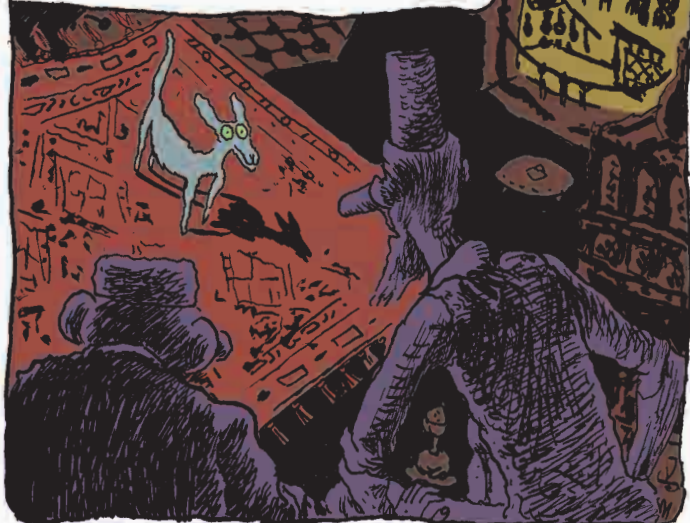
Ja mu kažem da govorom možemo reći
šta god želimo, čak i ono što nije tačno,
da je to čudesna moć i da bi morao da
je isproba.

Rabinov rabin kaže rabinu kako ne želi
više da me vidi i kako bi trebalo da
me utopi.

Rabin kaže svom rabinu da me neće utopiti jer me voli, a i zato što ja ne volim vodu.

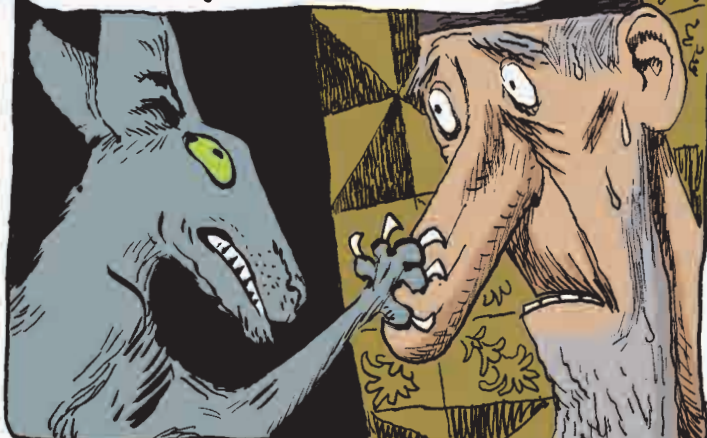
A ja kažem rabinovom rabinu da sam ja Bog i da sam uzeo izgled mačka kako bih ga iskušavao.

Kažem mu da nisam uopšte zadovoljan njegovim ponašanjem.

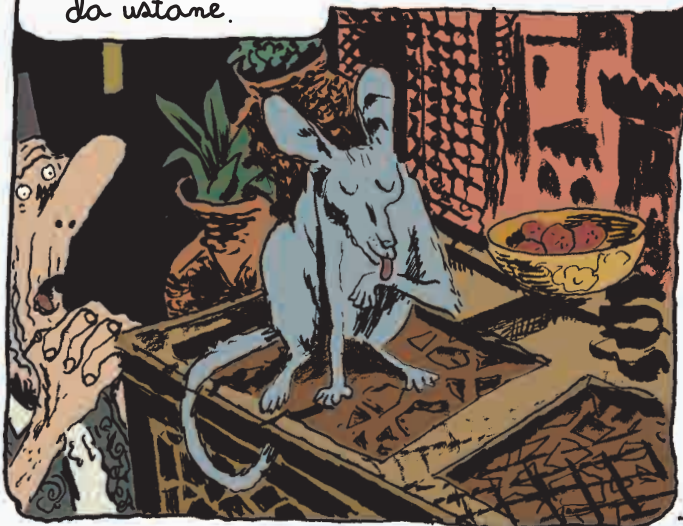
Kažem mu da je bio sa mnom dogmatičan i ograničen kao što su neki hrišćani prema Jererejima.

On se baci na kolena i počeo da moli za oprostaj.

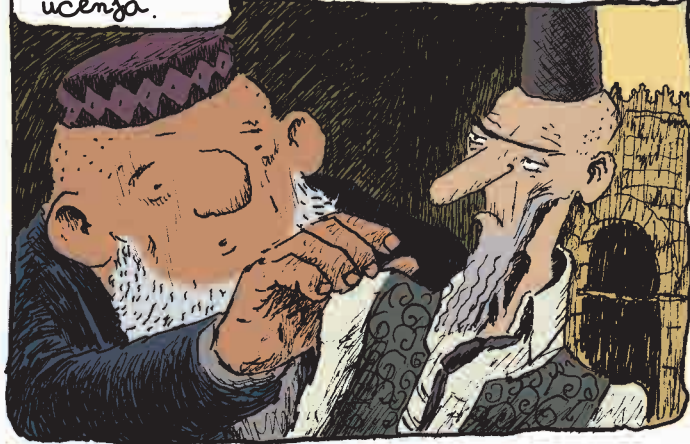
Kažem mu kako je to šala, da sam samo mačak i da može da ustane.

Rabinore rabin kaže da bogohulim, lažem i sloupotrebljavam ime gospodnje i da bi trebalo da me utope.

Rabin ga pita zar jedan rabin ne treba da prihvata sistematično protiveučnost svojh učenika, zar to nije načelo talmudskog učenja.

Protiveučnost da, zlobu i pakost ne, odzoveara rabinore rabin.

Učenici treba da ujedaju svog učitelja kao što bi to radili štenci.

U jevrejskoj tradiciji pas je dobra životinja, kaže rabinore rabin, jer je iskren, uporan, sposoban da podnese patnju zarad opšteg dobra. Svak mačka - pik! Mački se ne može verovati.

Bla-bla-bla! Ti pričaš, pas, to je solarno, uprošćeno, moralističko, muško, usrano.

Tražim od rabinoreg rabina da mi citira deo iz Biblije iz kog bi proistekla ta pohvala psima. On ne zna.

Ja sam nepredvidljiva noćna životinja, duboko etična.

On mi odgovara, pozivajući se na usmenu Toru koja nije u potpunosti zapisana.

On priča o duhu zakona pre nego li o pismu.

Zatim mi kaže da su Doci, na primer, Psa smatrali filozofskom životinjom. Psa, ne mačku.

Ja mu odgovaram da su Doci uništili Jerusalimski hram i ako se neki rabin poziva na njih, to je zato što nema argumente.

kaže mi da se Tora pre odnosi na ljude nego li na pse ili mačke i da je pitanje koje sam pokrenuo bez osnova.

Ja mu kažem da je dosta. Da želim da proslavim svoju bar micru.

kažem mu da želim da prihvatim
judaizam. On me pita zašto.

kažem mu da, ako budem dobar
Jererejin, rabin će dozvoliti da
provedim vreme s njegovom
kćerkom.

Objašnjavam mu da je rabinova kćerka
moja gospodarica.

Da bez nje ne mogu da živim, jer je
ona moja radost i da je ljubav
nešto vrlo lepo.

kaže mi da moji razlozi za prihva-
tanje judaizma nisu ispravni i da
moja ljubav prema Bogu
nije iskrena.

Ja mu nikad o Bogu nisam ni
govorio.

Objašnjava mi kako moram da verujem u Boga ako želim da postanem Jererejin, da se stavim pod njegovu zaštitu i da mu se molim.

kaže mi da Jererejin u svim stvarima treba da vidi božje prisustvo.

kaže mi da je vera u Boga dovoljna da obasja najtmurnije dane.

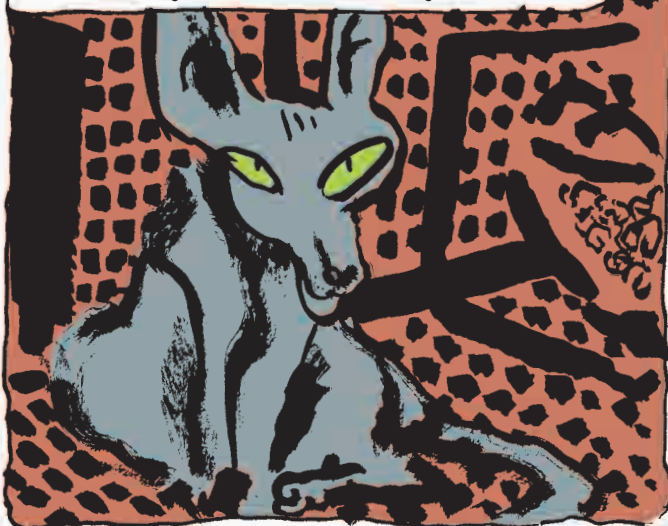
kaže mi da ljubav prema Bogu treba da bude skoro telesna.

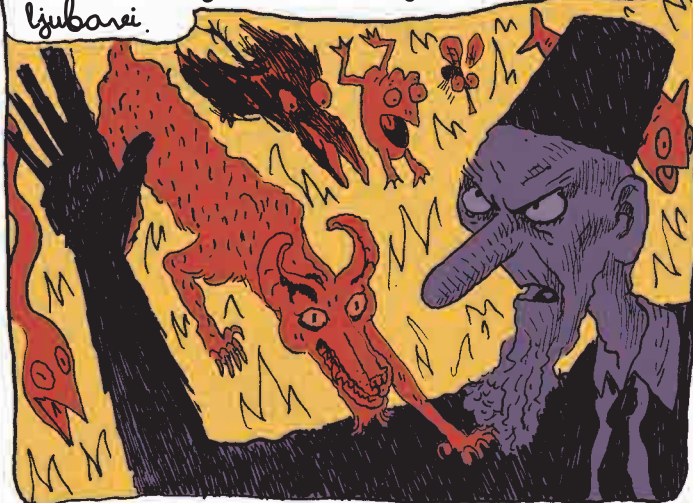
kaže mi da je to neka vrsta intelektualne ljubavi, ali da se uvek treba osećati uljuljkanom u naručju tog nepobedivog gospodara, milosrdnog i pravednog.

kažem mu da je to upravo ono što osećam prema svojoj gospodarici.

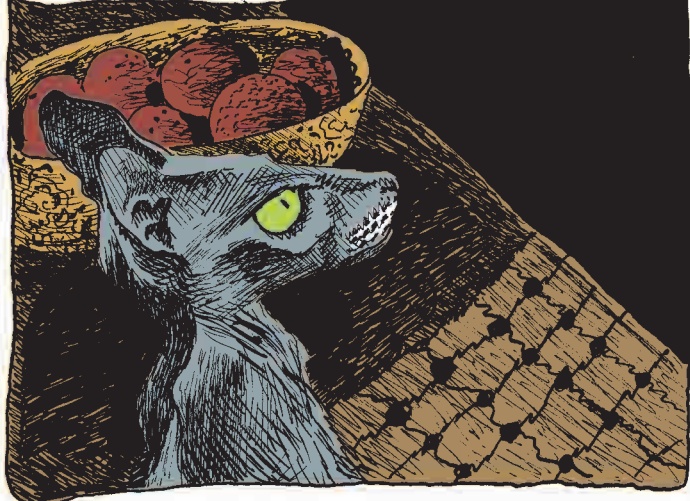
Dovori mi da sam životinja koja hoda po zemlji na četiri noge i da ne mogu da se uzdignem do božje ljubavi.

kaže mi da mogu da se ograničim samo na rekone i nesavršene ljubavi.

Ja mu odgovoravam da je on taj koji bogohuli i da je moja gospodarica prava.

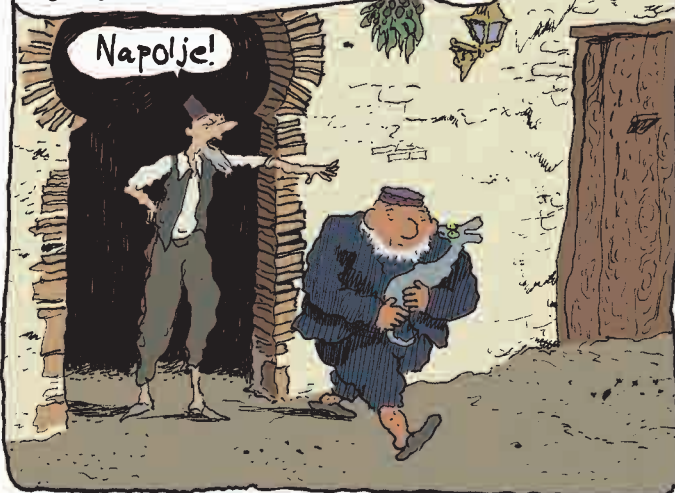
kaže mi da je samo Bog pravi.

Ja mu kažem da je Bog umirujuća rearka. kažem mu da on nema nikoga ko se o njemu brine zato što je star i roditelji su mu mrtvi.

kažem mu da ja imam gospodaricu i da nikad neću biti sam jer ću umreti pre nje. On istera mene i mog gospodara naPolje.

Napolje!

Tako se moj gospodar i ja nađosmo na ulici. Osećam da je moj gospodar malo ljut na mene.

To je tvoj učitelj i voliš ga. Upravo sam ti dokazao da nije sveznalica.

Upravo si shvatio da, uprkos tome što si mu privržen, taj učitelj nije pametan kao ti.

Dakle, nemaš učitelja, ali ne želiš to da priznaš, jer nećeš da budeš star i sam i bez ikoga kome bi se okrenuo kada ti ništa nije jasno.

Uradiceš sve kako bi vrednovao starca. Uz to, on će pričati gluposti, a ti ćeš mu govoriti „moj učitelju, moj učitelju, moj učitelju“ kako bi sebe u to ubedio.

Zašto si tako tvrdo-glav?

Pokušavam da ti kažem istinu kako bi video da sam u pravu.

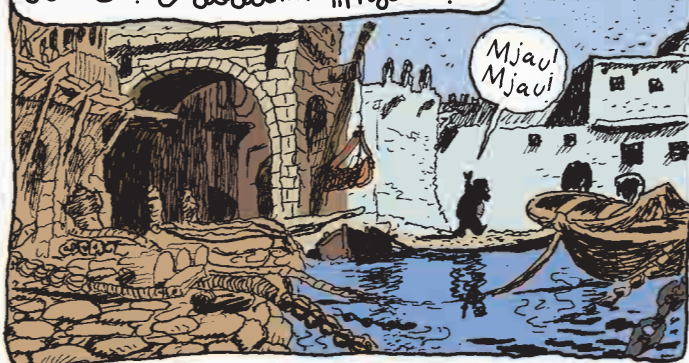
Moj gospodar misli da sam loša životinja, da lažem kad ne treba i da govorim istinu samo kad je bolna.

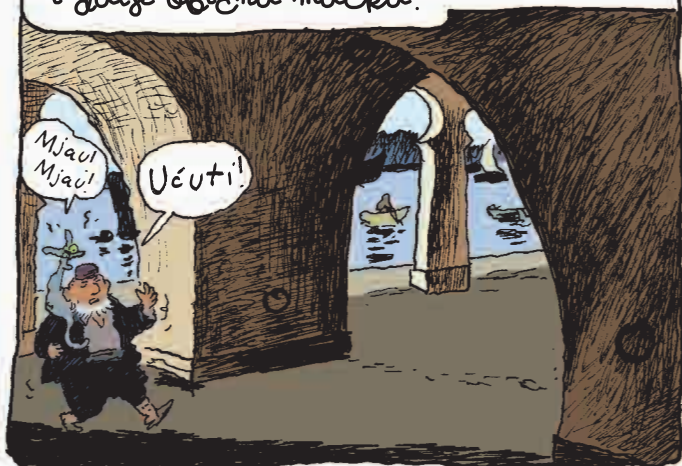
kažem mu da i ja patim otkad sam počeo da govorim.

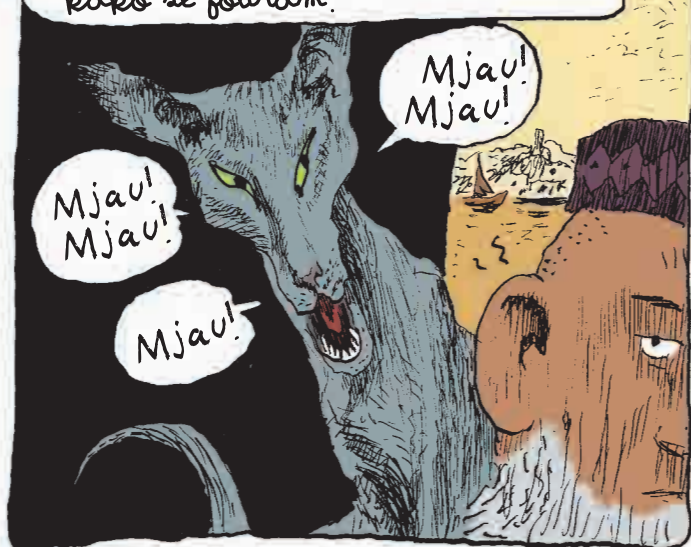
kažem mu da sam dobio moć kako bih bio od koristi, pošto, dok sam bio nem, mogao sam da provodim dane samo u maženju. kažem mu da sam spreman na sve kako bih ponovo video svoju gospođaricu. I dodam: „Mjau“!

Mjau! Mjau! Mjau! Ne pričam više, mjaućem, ponašam se kao da sam i dalje obična mačka.

Ali kaže mi da prestanem, da se vidi kako se foliram.

kaže mi da jednom kad napustiš rajski vrt, više nema povratka.

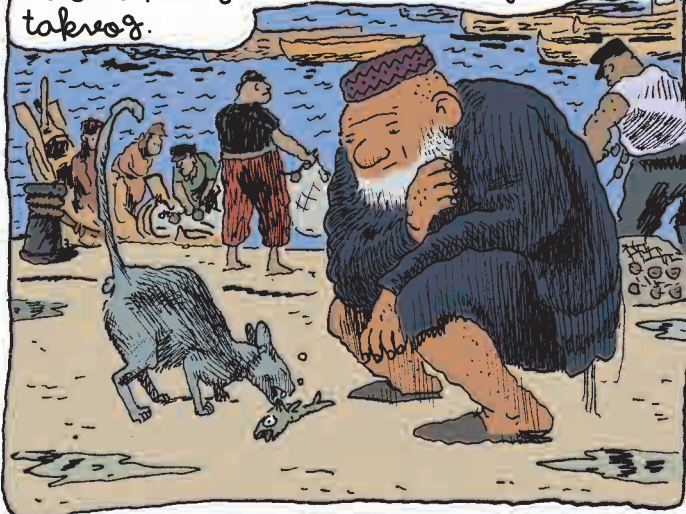
kažem svom gospodaru da, ako njegove rabin ne želi da mi dozvoli da proslavim svoju bar micvu, treba da nađemo drugog rabina.

kaže mi da nijedan rabin koji je pri zdravoj pameti neće prikriti da podučava jednu mačku zapovestima Zakona.

kažem mu da treba da nađe ludog rabina. Odgovara mi da ne poznaje takvog.

kažem mu da on treba da me poduči odredbama Mojsijevog zakona ako me voli.

Ti treba da me naučiš TORI, a onda ćeš odlučiti da li sam spreman za bar micvu. To je velika odgovornost. Ne. Ne želim.

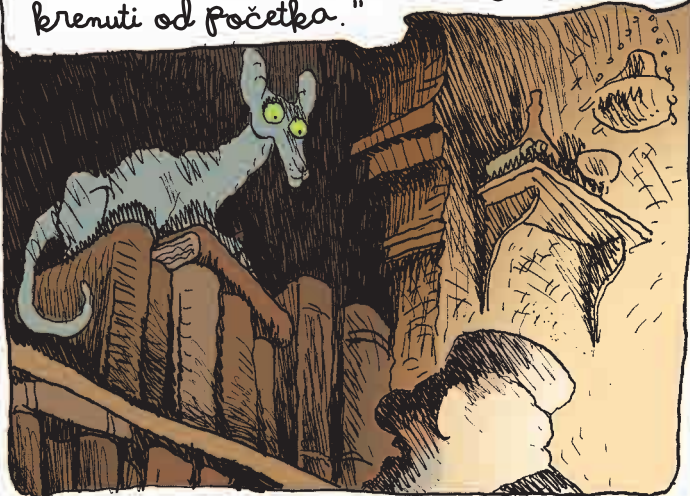
Ali rabinova kćerka plače jer nema više svoj mačka.

Najzad, rabin, koji ne voli da vidi svoju kćerku u suzama, uzme me na kolena kako bi mi ispredavao prvu lekciju o judaizmu.

kažem mu da želim da proučavam kabalu. "Ne", odgovara on. "Ti si nezmalica. Ništa ne shvataš. Treba krenuti od početka."

"Želim da proučavam kabalu." "Ne. Treba da imaš najmanje pedeset godina da bi je proučavao, a ti imaš tek sedam."

kažem mu da je sedam puta sedam četrdeset dešet. Četrdeset dešet nije pedeset, odgovara on.

Sidi Odatle, magare jedno.

Nije tačno da moraš biti star za kabalu. kažem mu da je to samo trik talmudista kako bi izbegli da im mistična doktrina bude konkurencija.

Odakle znaš to?

pročitao sam.

Otkad znaš da čitaš?

Oduvek. Naučio sam kad i tvoja kćerka, ali ranije to nisi znao jer sam bio nem. Učićeš me kabalu.

Zašto kabala?

Zato što volim da počnem od kraja.

Ne. Sa mnom se stvari uče po redu. Učinićeš kako ti kažem.

Dobro.

Počinjemo, dakle, od početka i moj gospodar me uči da je Bog stvorio svet za sedam dana pre pet hiljada sedamsto i nešto godina.

Pitam ga da li se šali sa mnom. On kaže da se ne šali; to je istina.

Kažem mu da je to smešno i da se ugljenikom 14 naučno može dokazati da svet postoji već milijardama godina.

Kaže mi da se ugljenikom 14 može prevariti. Da je to možda potop iz Nojovog vremena koji je isprao poveršinu planete i da zbog toga izgleda starije.

Odgovaram mu da ni mačke ne bi poverovale u te gluposti. Kaže mi da ga je tako učio njegov učitelj. Kažem mu šta mislim o njegovom učitelju.

Kaže mi da godine možda imaju smisla samo ako su ljudi tu da ih broje. Da je možda pet hiljada sedam stotina godina zapravo brojanje prvog kalendara. Više mi se sviđa ovo objašnjenje.

kaže mi da su Adam i Eva bili
prvi ljudi. Pitam ga da li su
Adam i Eva samo simboli.

kaže mi da nisu; da je to istina.
Da su oni nama svima
otac i majka.

kažem mu da je to lepa ideja, zami-
šljati da je čitavo čovečanstvo
velika porodica, ali da je to
ipak samo simbolika.

kaže mi da kod Jevreja ne
postoje simboli ni
alegorije.

kaže mi da jevrejsko učenje proističe
iz analogije.

kaže mi da ja odbijam da se
udubim jer mi je vid zamućen za-
padnjačkom logikom.

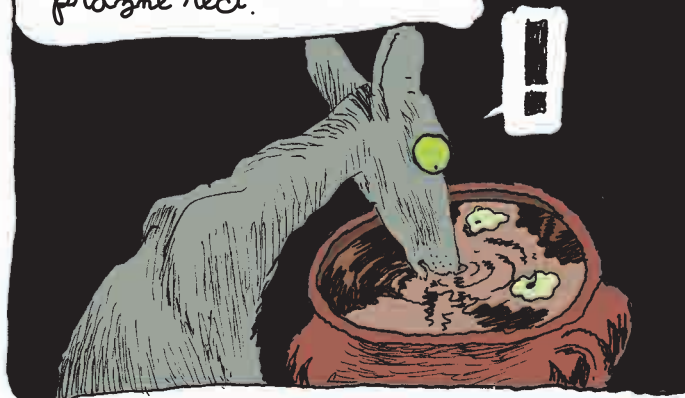
Zapadna misao je pohlepna, predatoraka mašina i, prema poslednjim analizama, destruktivna, objašnjava mi moj gospodar.

Ona stvarima daje ime, etikete kao da kaže: „Ove stvari su deo mog sistema, ja ih razumem“.

Ali dok daš ime stvarima, one se već promene, a sam naziv više ne definiše ono što zapravo jesu i u tvojim ustima ostaju samo prazne reči.

Zapad želi da reši misteriju sveta. Da od mnoštva napravi jedno. To je zabluda, kaže mi rabin.

Da, ali na kraju, gospodar, zar ni judaizam ne teži da od mnoštva napravi jedno?

Da, ali ne na isti način.

Logos je teza, antiteza i sinteza. Dok je judaizam teza, antiteza, antiteza, antiteza...

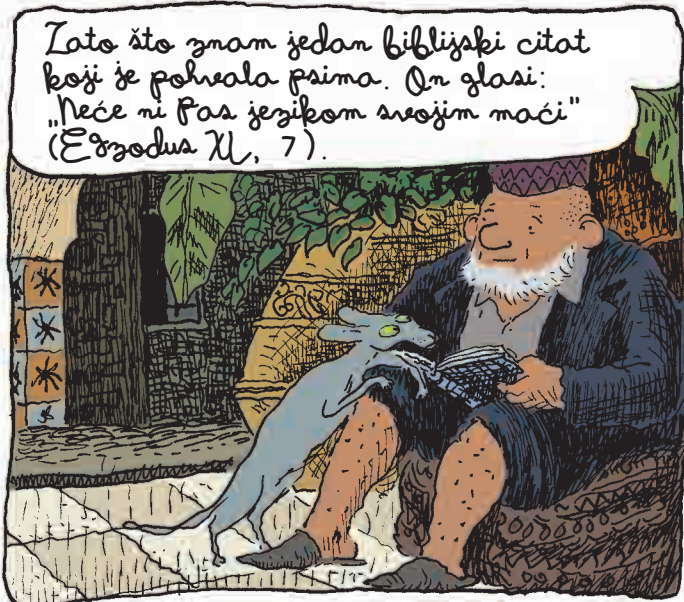
Osećam se pomalo krivim i moram
to da kažem rabinu.

Onda kad sam rabinovog
rabina izložio podmetku jer
nije našao des u Bibliji koji bi go-
vorio u korist pasa, bio sam
pakostan.

Zato što znam jedan biblijski citat
koji je pohvala psima. On glasi:
„Neće ni pas jezikom svojim maći“
(Egzodus XII, 7).

Time „Neće ni pas jezikom svojim maći“
pas se solidariše sa oslobađanjem
Jevreja iz Egipta.

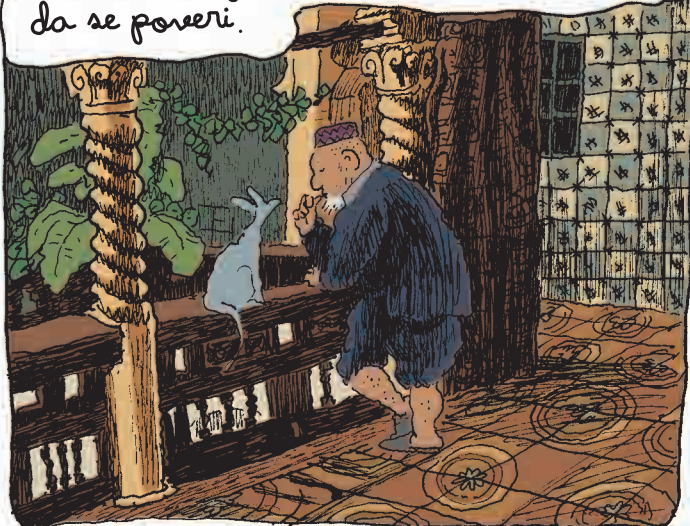
Rabin je oduševljen što znam
toliko stvari.

kaže mi da sam kriv zato što sam
sakrio svoje znanje u trenutku kad
mi nije moglo poslužiti.

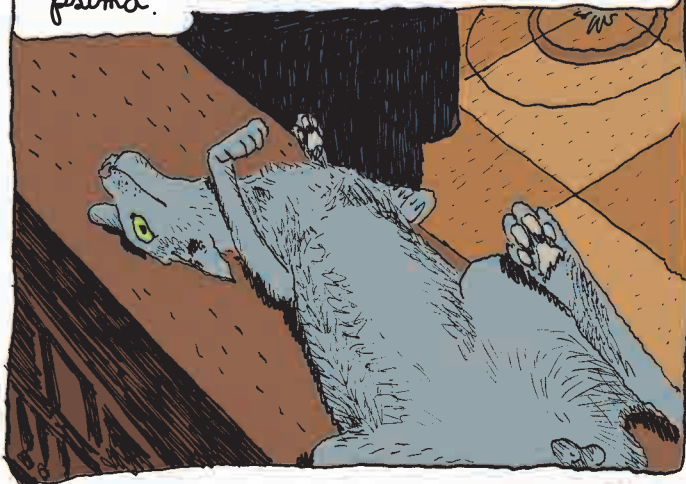
Ali rabin je delovao iznenađeno.
I rekao mi je kako i on mora meni
da se poveri.

Priznao mi je da je on, dok je njegove
učitelj tražio citat u korist pasa, i mislio
na Egzodus XXII, 31.

„Bicete mi sveti ljudi; mesa u polju
rastrgnuta ne jedite, bacite ga
psima.”

Rabin mi kaže da ovaj citat postaje
rečja psa u rang s divljim elementi-
ma, od kojih se čovečanstvo mora
udaljiti. To je citat protiv pasa.

Mogao sam citirati ovo kako bih
kontrirao učitelju i tebi priskočiti u
pomoć, mačku; ali i ja sam krio
svoje znanje.

Nisam želeo da protivurečim učitelju.
I ja sam kriv koliko i ti.

Ranije, dok nisam govorio, sanjao sam jednostavne snove.

U snovima sam jurio životinje.

Ponekad sam uspeo da ih uhvatim i pojedem.

Veće životinje su jurile mene. Trčao sam veoma brzo kako bih im utekao.

Naizad, utočište sam nalazio u naručju svoje gospodarice. Dobišao sam od nje hiljade poljubaca kako bi me utešila.

Ženska ljupkost je prava tajna. Zatim bih zaspao. Bili su to snovi malog mačka.

Otkako sam počeo da pričam, sve se promenilo – imam košmare.

Sanjam da je moja gospodarica bolesna i da niko ne može da je izleči.

Sanjam kako je više neću videti i kako mi kažu da je otišla na put.

I provodim godine sanjajući kako svima govorim da je otišla na put, ali da misli na mene. Da će se vratiti.

Pitam se šta će mi doneti na poklon.

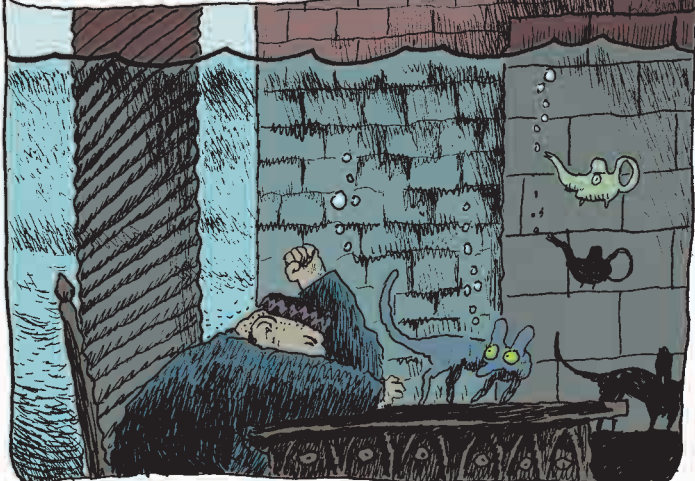

I jednog dana rabin više nije mogao da sluša moja ponavljanja kako mi je gospodarica na putu. Stareo me je na kolena i rekao mi istinu.

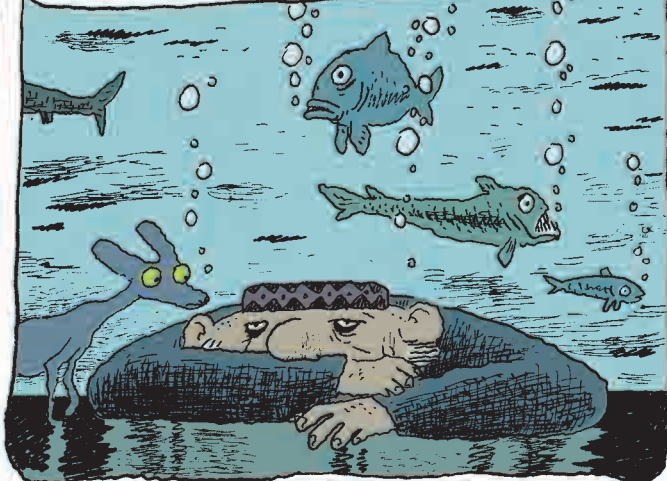

Umrla je.

Da, otkako sam počeo da pričam, često sanjam kako mi je gospodari-rica mrtva i kako rabin ostaje sam sa mnom.

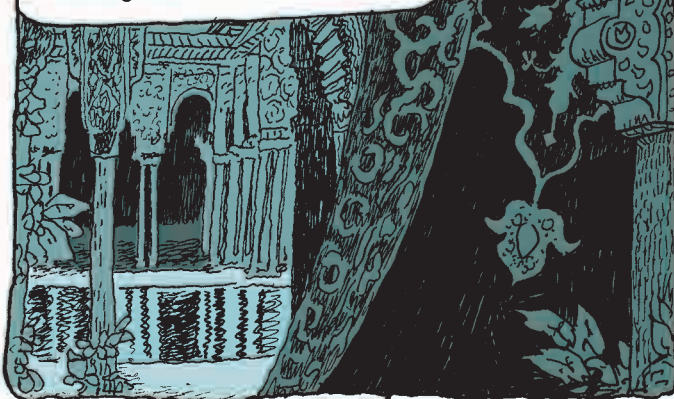
I rabin odbacuje religiju. Ne želi da ima ništa s Bogom koji mu je uzeo kćerku jedinicu. Ne veruje više u njeza.

Dok ja, koji nikad nisam verovao, moram da se pravim da verujem kako bih mu održao duh.

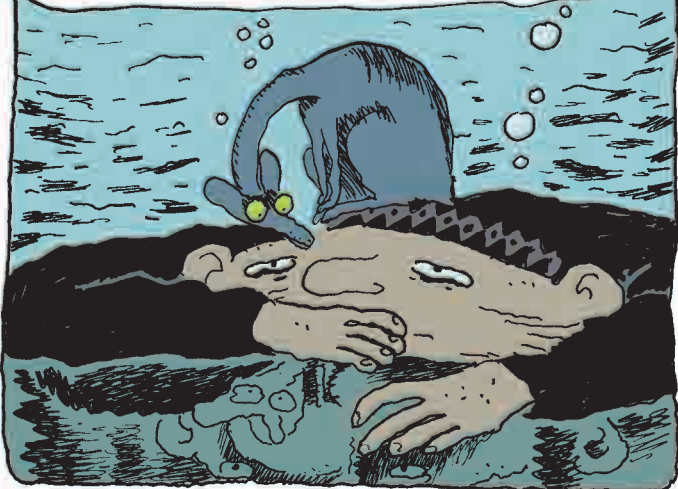
Treba verovati u Boga odraslih, kažem mu, u Boga koji krije lice i koji nas opominje prazninom i svojim odsustvom.

Treba u stvarnosti otkriti božje prisustvo.

"Naučio si mnogo", kaže mi rabin, "ali mi ne pomaže to laskanje, isuniše mi je poznato."

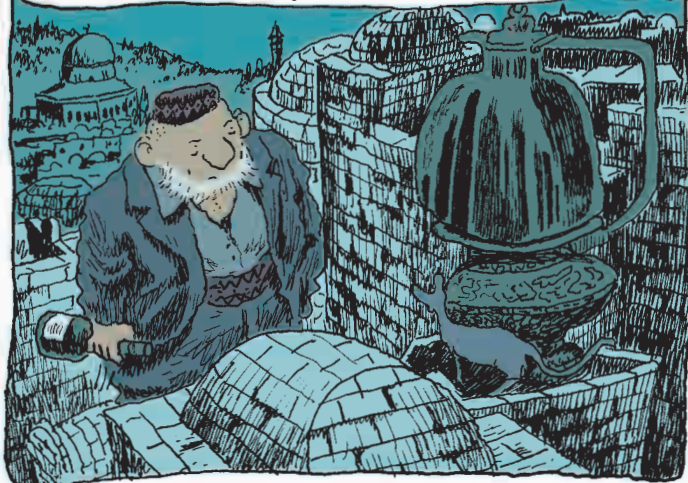
U mom snu rabin ne želi više da pro-
učava Toru, čak ni da je predaje.
On se odriče svog gospodara i od-
bacuje svoje učenike.

Onda mu ja kažem da želim da
proslavim bar micru kako bih
ga motivisao. Kako bi se ose-
tio odgovornim
za nekoga.

"Čemu će ti to poslužiti kad tvoja gospo-
darica, a moja jedina kćerka, nije više
među živima?", pita me on.

Tačno. To će mi
pomoći da mislim na
nju. Biće to kao
odavanje pošte.

Moj gospodar mi kaže da znam
koliko i on, a da on ne zna ništa.
Dosta mu je sreća, govori.

I da ne razume zašto želim da
budem čovek kad bi on sam želeo
da bude mačka.

Onda se u mom snu moj gospodar
i ja pretvaramo u mačke.

Hodamo ulicama kasno
noću.

Jedemo iz kanti za đubre
mesara čije meso nije košer.

Jure nas psi, ali nas
ne stižu.

Mačke mšauču. Šcepam jednu
za vrat i podučim je
malo.

Moj gospodar ne želi tako. Verovatno
ostatak ljudskosti ili judaizma,
možda starosti.

